

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Herma[n]ni buschij pasiphili Ser||mo: Colonie in celebri
Synodo ad cleru[m] dictus: conti||ne[n]s accurata[m]
exhortatione[m]: ad studiu[m] sacre scripture**

Busche, Hermann von dem

[Köln], [1509]

VD16 B 9946

De Nobilitate sacre sc[ri]ptu. Caput. ij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31464

re Quādo parabat celos ego aderam: quādo certa lege: et gyro
vallabat abyssos. Quando ethera firmabat sursum: et librabat
fontes aquarū. Quādo circūdabat mari terminū suū: et legē po-
nebat ne trāsirent fines suos. Quādo appēdebat fundamēta ter-
re: cū eo eram cūcta disponēs: Nōne inuenta: que hominū sunt
antiq̄ssima: collata cū hac antiq̄tate: pene recentia: ac nup̄ pdita
exortaq̄ om̄ia videri possunt: Ubi ergo nūc illi periti chronico-
rū: et tēporū p̄fessores ex gentib: qui doctrinā hanc coarguere nī-
tebant. tanq̄ nouā: et recens confictā: ignorātes (vt p̄clare inq̄t
Lactātius) ex q̄ fonte: sancte religionis origo manauerit. Scio
ego non exiguā manū eruditorū hominū hoc euo nostro: quib: ē
mirū antiq̄tatis studiū: adeo q̄ nihil ferme p̄ter ip̄am antiq̄tatez
sua cura: suaq̄ admiratione: dignū arbitretur: vt qua in cariosis
edificijs: aut obscuris statuīs: aut caducis pictur̄: aut rubigino-
sis: minutisq̄ nūmismatis at aduersa supra modū sepe delectetur
Qui si veri esse vellent (vt videri gestiūt) antiquarij: imp̄mis mi-
hi: p̄terq̄ om̄ib: hanc vnā antiq̄tate cōsecraretur: mirareturq̄:
eiq̄ velut honozate matri occurrerēt: adstanti in excelsis q̄busq̄
verticib: in medijs viarū semitis: in patentib: vrbium portis: in
ipsis quoq̄ ediū forib: et clamitāti. Accipite disciplinā meam: et
non pecuniā: doctrinā magis q̄ aurū eligite. Sed quoniam nō tā
copia spectāda est mihi: q̄ modus retinēdus in sermone: ab his
paucis q̄ de antiq̄tate sunt dicta hacten: Nobilitatē: qua licz sa-
litate sacre cre scripture strictim iam: et p̄ inuolucra ac integumēta quedā p̄-
spiciam: tantūmodo Nā aspiciendū: et enoluendū illā penit: nul-
li hoīm magis potestas fuerit: q̄ nycticoraci: aut noctue: immo
ta luminū acie: p̄ferre ac perpeti claritatē solis. Et vt comparitōe
aliqua: licet subabsurda hoc dilucescat. Agite excutiam: breui-
ter: duas p̄cipue nobilitatis sciētias humanit: inuētas: phiam et
ciuilem facultatē. Quid q̄so habēt omniū phoz bibliotece: par
huic sacre doctrine: Esto p̄tineant multa: de virtute: de iusticia:
de honestate: multa etiā cōtra vicia grauiter et cōstanter edisserāt
Sed quorsum hec vel quo tendūt: Nihil eoz certe p̄pter diuini-
tatis cultū: aut future beatitudinis spem: suscipi oportere osten-
dunt: sed om̄ia ad p̄sentis vite felicitatē ipsi p̄cepta: disputationes
q̄ suas referūt. An nō ipse: omniū istoz acutissim: Aristoteles:
summū hoīs bonū: ex corpis: fortune: et animi bonis simul cōsti-
tuit: Unde satis apparet: illū felicitatē in hac vita posuisse. Quō
palā dep̄bendit in p̄mo Ethicoz: vbi cōtra Solonis sententiā:

De Nobi-
litate sacre
scriptu. La-
put. ij.

qua ille vetuit quēq; ante obitū dici beatū: eos qui e vita hac dis-
cesserint negat apte felices esse posse: eo q; felicitas sit opatio: per
virtutē in vita p̄senti. Que satis euidentis ratio ē Omnia honestatē
et virtutis p̄cepta phoz: ad gloriā et potentiā huius breuissime vi-
te augēdam dūtaxat spectare. Nihil āplius etiam effecturā se p̄-
mittit ipsa civilis prudētia: q̄ vt gen⁹ humanū: ad p̄sentis cōmo-
da: vtilitateq; vite dirigat: ac moderet. Et cōtra sacra scriptura:
nō de fragili et momētaneo: sed de summo imortalitē bono: cui⁹
ne leuissima quedā aura: ad istos gētiliū phos vnq; puenit: diui-
nitus loquit: illudq; per fidē: et bonoz operū merita: nos adeptu-
ros nusq; dubia voce p̄mittit. Addamus q; apud phos mltā ha-
bētur inania: et friuola: imo impia: et sacrilega: p̄sertim de deo lo-
quētes: magnū (nescio quid) p̄stare se putant. Si aut mūdū: aut
solē: ac lunā: stellasq; reliquas: aut (qđ his stultius) vnū aliqđ ex
quattuor elemētis: deū esse affirmant: aut fortunā cū copia pedis-
sequa: atq; adeo febrē quoq;: cui⁹ vetustissima rome ara in pala-
tio fuit: diuinitati consecrēt. Illud quis nō miret: Atbenas: eru-
ditissimā vrbē grecie Lōtumelie et Impudētie q; inter deos su-
os locum assignasse olim: nonnulli et si paulo rectius: de deo sunt
opinati: tamē partim neq; amore illū: neq; precib; moueri dixe-
runt partim etiā: prouidētia scelestis opinionib; suis spoliauerūt
In qua heresi: ipsum etiā Aristotelē fuisse (tam granē alioqui phi-
losophū) testes sunt Origenes: Ambrosius: Eusebius: Laerti-
us: In his vero literis: nobis celitus reuelatis: nihil non solidū:
atq; salutare: nihil absq; mysterijs et pfunda diuinorū ratione cō-
scriptum. Si igitur materia: siue argumētuz vtriusq; sapiētie cō-
feratur: illa ad bracteātā et tpariam: hec ad solidā: et eternā felicitā-
tem dux est: illa supflua multa: atq; adeo et pestifera quedā conti-
net: hec omnia vtilia: vera: et salutaria mouet: illa vix longo tem-
pore inuenta humanitus: hec repente cordib; sanctorū infusa dē-
iunitus: illa circa terrena: et mortalia tm occupata est. hec vltra
nubes et sidera. vltra celos omnes atq; etiam beatos āgelos sub-
lata: ad tremēdum sempiterni regis solium assurgit. quē etiaz (si
quis hoc quoq; forte expectat) huius sapientie authorem: dato-
remq; vnicum esse Salomon demonstrat vbi inquit Deus patrū
nostroz. et domine misericordie. qui fecisti omnia verbo tuo. et sapi-
entia cōstituisi hominē. vt disponat orbem terrarū in equitate et
iusticia. et in directione cordis iudicet iudicium. Da mihi sediū
guarum altitricem sapientiam. Q vere nobilem scientiam. que

[a6]

non hominē: sed deum habet auctorē: que nō humi: nec in terra
querēda: sed e celo: atq; adeo ab ipso adorāde diuinitatē solio im
plorāda est. Que rogo nature humane subtilitas: que vis tanta:
qđ tā altum: tam sublime acumē: q̄ tam p̄cellens: tam exūdās in
genij ratio: vt huic magistro vlla ex pte possit cōferri: Potest ne
opponi figmentis: suo opifici: p̄nt ne p̄pari ad lucē tenebre: Si
igif tanta distātia: imo si nulla p̄t esse mūdi sapiētū: ad hui⁹ (quā
nos seq̄mur) sapientie auctorē p̄pario omnino: nimirū haud etiā
alia erit inter vtrāq; sapientiā: mundanā illā: z hanc celestē distā
tia: q̄ est inter ipsos earū auctores: hoc ē: infinita: imensa sit inter
ipsas disparitas atq; distātia necesse est. Omnia p̄fecto huius do
ctrine plena pfundissimoz mysterioz: plena celestiu sacramētoz
plena sublimiū z ineffabiliū speculationū sunt: vnde libet cū pau
lo exclamare hic: z dicere. **Q**ualtitudo diuitiarū sapientie z sciētie
dei. **H**ic ē puteus aque viue: cui⁹ sunt vene: perēnes: irrigua flu
enta rōnabilis sensus. **C**ui⁹ figura legit **B**eneseos capite sextoui
gesimo: quē quū fodisset **I**saac: appellauit nomē ei⁹ amplitudinē:
dicēs. **H**ūc auxit z dilatauit nos de⁹ sup terrā: **H**ec ē arca bica
merata: z tricamerata: p̄pter multiplicē eius intellectū: vt expōit
Pruigenes. **A**liud em̄ hec scriptura in superficie narrat: aliud eadez
intrinsec⁹ occultat. **N**ā totum qđ legit⁹ in diuinis libris: vt in
quit **H**ieronym⁹ ad paulinū: nitet q̄dem: z fulget in cortice: s; tñ
dulcius ē in medulla. **Q**đ sagaciter intelligēs diuinorū poematū
clarissimus vates **R**euela inqt oculos meos: z p̄siderabo mirabi
lia de lege tua. **M**oyses q̄q; hui⁹ sacramēti reuelatiōe imbutus:
ad montē dei **O**reb: mox oia q̄ in aegypto pus studiosissime ap
prehēderat (adeo vt facile eruditissim⁹ egyptioz: z eloquentissim⁹
haberet) p̄nihil reputauit: compatione tā excellētis: supra om
nē captū sapientie: seq; nō modo nō eloquentē: sed tardū: impe
ditumq; vltro cōfessus ē: vbi cepit audire verbū dei: z eloquia di
uina suscipere. **E**t p̄fecto quēadmodū si mutis aīalib; (q̄uis sit im
peritus: z indoct⁹) rōnabilis hō cōparet: videbit eloquēs: ad cō
parationē eoz: q̄ z rōnis z vocis sunt expertia. **S**i vero erudit⁹
et eloquentib; viris: atq; in omī sciētia egregie peritis: idē ille cōfe
ratur: rursus ineloquēs: z mutus ip̄e videbit. **I**ta q̄cqd est erudi
tionis humane: q̄cqd est terrene sapiētie: si ad diuinā sapientiam
respicias: muta somnia: z vana rerū simulacra sunt oia **V**ere ni
hil aliud: q̄ vasa papyri: sup aq̄s missa: nihil aliud q̄ exuberans
luxuries sine fructu folioz **F**uerit **S**ocrates oraculo **A**pollinis

sapiens iudicatus: fuerit. Plato numen philosophorum: Aristoteles flumen aureum dictus Liceroni: celestis huius scientie nobilitati tantum si referantur illorum omnium monumenta: multo amplius quam apud nos sunt pecudes: ipsi animalia muta fuisse dependunt. Nec metuo ne quis me putet nimis indigne de tantis personis iam loqui: si modo illud cogiter: quod beatus David: quum semetipsum ad divinam hanc sapientiam libraret: dicere non dubitavit. Ut in mentum factus sum apud te. Si David iumentum sibi adhuc videbatur: quod in illa tantos progressus fecerat. Quid ergo mirum: si viliores iumentis eos fuisse dicam: quod dei scientiam penitus nescierunt. Non paruum utique discrimen esse inter gentium studia: et hec sacra diuus etiam Hieronymus palam innuit: ad Damasum pontificem scribens: quod ut inibi non incuriosus lector: facile offenderet: secularis sapientie studiosos filio prodigo proparat. ipsam vero sapientiam cibo demonum: adsimulat: his sane verbis (quod non: ut propter plerique vertunt: de poetis tantummodo accipienda sunt: sed de quocumque scientia secularium) Demoni cibo est carmina poetarum: secularis sapientia: et rhetoriarum populi verborum. Que ubi summo cum studio fuerint ac labore perlecta: nihil aliud nisi inanem sonum: et sermonum strepitum suis lectoribus tribuunt. Nulla ibi saturitas veritatis. nulla iusticie refectio reperitur: studiosi eorum: in fame veri: et virtutum penuria pascuntur. Et contra idem Hieronymus: studium sacre scripture: alibi terram repromissionis appellat: ad Furiam viduam sic loquens. Amorem moniliu: atque gemmarum: sericarumque vestium: transfer ad scientiam scripturarum: ingredi terram repromissionis: lacte et melle manantem: comedere similia et oleum: vestire cum Ioseph variis indumentis. Quoties: quaterque beatus quod hoc lacteo nectare sacrarum litterarum assidue potant: hoc est: quod ingentibus earum mysterijs: altiorumque sacramentorum sensu precepto spiritualiter proficiunt: et verum in hoc lumine: lumem aspiciunt. Que vna dulcedo: indubie omnes omnium diuitum: regumque voluptates in infinitum exuperat atque antecellit. Sed non est cuiusque hec sancta sanctorum ingredi: et ipsorum interiora penetrare. Illis hoc fortasse solis datum quod spirituales delicias: caducis voluptatibus: et inuisibiles copias: visibilibus proferre diuitijs didicerunt. Furrere autem solam carnem: et ipsam frequenter mollicie: ac iugi deliciarum luxu fouere: terrenas facultates pro primis mirari: dies noctesque avidissimo studio opes querere: et (ut breuiter dicam) sub nomine christiano gentium vitam viuere. Que potest inter hec esse cura: quod meditatio diuinorum voluminum homini ecclesiastico: Cuius hoc legitimum (ni fallor) officium: meditari die ac nocte in lege domini: bincardeter Hieronymus: ad Nepotianum. Diui

nas inquit scripturas sepius lege: immo nunq̄ de manu tua sa-
cra lectio deponat. Sed aurū terrenū: et aurū celeste vereor: ut
ecclesiasticus simul possidere: aut certe amare non queat. Si em̄ q̄
in pentateucho moisi referunt: paulo altius veluti agrū fertilem
colētes rimati fuerim: hoc euidentē discrimē dephēdemus: inter
sacerdotes dei: et sacerdotes pharaonis: q̄ pharao terras conice-
dit sacerdotib; suis. Dñs autē suis ptem nō pcedit in terra: sed dōt
eis. Ego sum pars vestra. Obseruate ergo q̄ hec legitis: dñi sa-
cerdotes: et videte: q̄ sit differētia sacerdotū: ne forte: q̄ ptem ha-
bēt in terra: et terrenis cultib; ac studijs vacāt: nō tā dñi: q̄ pha-
raonis sacerdotes esse videant. Ille em̄ vult sacerdotes suos ha-
bere possessiones terrarū: et exercere agri: nō aīe culturas: ruri:
nō legi operā dare. Christus autē dñs noster: sacerdotib; suis qd
ipse pceperit audiam. Qui nō abrenūciauerit (inquit) om̄ib; que
possidet: non p̄t esse meus discipul;. Hec Lucas sui euāgelij ca-
pite. xiiij. om̄ino scripsit. De quib; audite q̄so sup Genesim ome-
lia. xvj. qd sentiat Origenes: haud sane reūciendus: ubi p̄cipue
Hieronymo nō improbat. Cōtremisco inquit hec dicēs. Deus
em̄ p̄mo om̄iū: meus inq̄ ipse accusator existo: meas p̄dēnatio-
nes loquor: Regat Christus suū esse discipulū: quē viderit aliqd
possidentē: et eū qui nō renūciat om̄ib; que possidet. Et qd agi-
mus: Quō hec aut ipsi legim;: aut populis exponim;: q̄ non so-
lū non abrenūciam; his: q̄ possidemus: sed acq̄rere volum; ea: q̄
nunq̄ habuimus: anteq̄ venirem; ad christū Nunq̄d nā qz nos
redarguit p̄scientia: legere: et nō p̄ferre q̄ scripta sunt possumus:
Nolo duplicati criminis fieri reus: Confiteor hec palā: populo
audiēte cōfiteor: hec scripta esse: etiā si nondū implese me noui.
Sed ex hoc saltē cōmoniti festinem; implere: festinem; transire
a sacerdotib; pharaonis: q̄b; terrena possessio est: ad sacerdotes
dñi quib; in terra ps non est: quib; portio dñs ē. Hec Origenis
sentētia: an beato Hieronymo plane p̄bet nec ne: his eius ver-
bis constare poterit ad Nepotianū in hunc modū clare scriptis
Qui dominū inquit possidet: et cū p̄pheta dicit Pars mea domi-
nus: nihil extra dñm habere potest. Quod si aspiciam aliud habuerit
p̄ter dominū: pars eius nō erit dñs Verbi gratia. Si aurū: si ar-
gentū: si possessiones: si variā supellectilē Et istis p̄tib; dñs ps
eius esse nō dignat. Sed sine iracundia nō ferunt ista nunc au-
res sacerdotū. Quare priusq̄ in his scopulis naufragiū impru-
dens patiar: tutius fortasse fuerit celeriter alio veluz vertere. As

tamē omnino certe plurimus vbiq; in diuinis eloquijs sermo: de
cōtemptu rerū tpalium: z diuus Gregorius libro sup Job duo /
deuigesimo. homines q̄s diu terrena seclatur: sanguini z luto a scri
ptura cōparari: quū vero celestia sequi: z velut nubes altius a ter
ra leuari ceperint: auro z cristallo purissimo designari ostendit.
Utinam ergo auri: z cristalli purissimi (cuiusmodi scriptura in
telligit) malint similes esse sacerdotes. Utinā malint esse Christi
sacerdotes: q̄ pharaonis. Utinā imitētur Mariā: z pferant de
licatis cibus: hanc doctrinā: anime pabulū longe suauissimū. Le
gimus phos: mundi z glorie animalia: ppter eruditionē huma
nā: paupertatem sponte p̄tulisse diuitijs. Si tanti vitrū. id est sapiē
tia secularis: quur non maioris p̄cij sit sapiētie diuine margaritū:
Tanti ethnicus phs fecerit phiam terrenā: vt pre ea omnes reli
quas fortunas nihil duxerit. Et clericus: immo sacerdos z ps by
ter: nō audiet celestē phiam: ad illuminādas mortaliuz tenebras
p̄cipuo dei munere in terras p̄fectam: vel prob nefas deridebit
etiā sibi dicētem: Accipite disciplinā meā: z non pecuniā: doctri
nam magis: q̄ aurū eligite. Sed hinc de virtute diuini verbi di
cere incipiam. In qua sermonis mei pre: iterū p̄fari mihi sic li
bet: z vsurpare illud poeticū Nō mihi si lingue cētum sint: ora q̄
cētum: ferrea vox: scripture sacre virtutē: digne tamē cōsequi: at
q̄ exp̄mere verbis vllō modo possem. Que (vt testat sup **De virtute**
theū Hieronymus) regnū dei appellat. Que est lucerna pedū no **sacre sc̄ptis**
strorū: z lumē semitis nostris. Que ē ignis incēdens z illuminās **re. Caput.**
Que atriu domini dicit. Que est vestis aplica: qua nisi asina. id ē **tertium.**
hec aīa nostra: fuerit instrata: dñm iesum in seclorē habere nō me
retur **Hec scriptura ē** (quod raphael hebraice sonat) medicīa dei
Hoc flumē paradisi est: qd̄ impetu suo letificat ciuitatē dei. **Hic ab**
scōdit in agro thesaur⁹: in quo reposita ē noticia creator⁹. **Hoc**
est sacru conuiuū: in quo dñs n̄r cottidie nobiscū bibēs: in silitu
dinē **Joseph regnātis in egypto:** inebriat cū frīb⁹ suis. **Hec sc̄ia:**
est clavis b̄titudinis: hui⁹ p̄tute in animis credentiū **Ch̄s ḡnat**
cottidie **Hec sc̄ptura sola terrenā infantia abigit:** z pducit in virū
p̄fectū: facitq; abulare p vias prudētie. **Hec velut qdā dñi sanct⁹**
angel⁹ descēdens in caminū ardētis ignis: excutit oēs malarū cu
piditatū estuātes ardores: mortifera pector⁹ n̄r incēdia: ī modū
lenis ror⁹ refrigerās **Hic ē ille fmo dei viu⁹ z efficac:** z penetrabi
lior oī gladio ācipiti: de q̄ aplus ad heb. **Hac excepta: q̄cūq; alia**
scriptur a: palea ē. qd̄ paleis ad triticū: d̄t dñs p hieremiā. **Alīqd**